

تابعیت
و
امور اقامتی

مؤلف و گردآورنده
سرہنگ محمد احتشام نیا

احتشام‌نیا، محمد
تابعیت و امور اقامتی / مؤلف و گردآورنده محمد احتشام‌نیا. -- تهران:
عصر و نوشته، ۱۳۸۴.
[۱۳۶] ص.

ISBN : 964-95338-5-0 ریال: ۱۵۰۰۰

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه: ص [۸۲].

۱. تابعیت -- قوانین و مقررات. ۲. تابعیت -- کشورهای مستقل
مشترک‌المنافع. ۳. تابعیت. الف. عنوان.

۳۲۳ / ۶

کتابخانه ملی ایران

۸۴-۱۰۲۵۳ م

عصر و نوشته

میدان انقلاب، خ وحید نظری، پلاک ۲۸۲. طبقه دوم. تلفن: ۶۶۹۵۴۸۰۰

نام کتاب: تابعیت و امور اقامتی

مؤلف و گردآورنده: محمد احتشام‌نیا

ویراستار: زهرا سلیمی - مدیر اجرایی: محمدرضا نادرپور

طرح جلد: محمد خدائی

چاپ اول: سال ۱۳۸۴ - شمارگان: ۳۵۰۰ نسخه - چاپ: شمارنگ

ISBN: 964-95338-5-0

شابک: ۹۶۴-۹۵۳۳۸-۵-۰

فهرست مطالب

۵	پیشگفتار اول
۹	پیشگفتار دوم
۱۱	مقدمه
۱۳	تعریف تابعیت
۱۵	قانون تابعیت و نظامنامه قانون تابعیت
۲۷	تابعیت مضاعف و مشکلات و معضلات آن
۳۱	اصلاح ماده ۹۸۹ قانون تابعیت
	بررسی قوانین تابعیت کشورهای آذربایجان، ارمنستان و فدراسیون روسیه
۳۷	آذربایجان
۴۴	قانون حق تابعیت در جمهوری آذربایجان
۵۱	ارمنستان
۶۳	اتحاد جماهیر شوروی سابق
۶۶	قانون فدراسیون روسیه در مورد تابعیت فدراسیون روسیه
۸۷	سوئد
۱۲۱	قانون راجع به ورود و اقامت خارجه در ایران
۱۳۵	منابع

پیشگفتار اول

تولید منابع آموزشی، غنی‌ترین بخش فرآیند برنامه‌ریزی آموزشی در دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های علمی و آموزشی است و دانشگاه علوم انتظامی نیز به عنوان مرکز ثقل دانش، بینش و مهارت در علوم پلیسی، از این قاعده مستثنی نیست. بنابراین، با توجه به توسعه و گسترش فن‌آوری در علوم پلیسی و انتظامی، لزوم دگرگونی اساسی در نظام آموزشی دانشگاه علوم انتظامی بیش از پیش احساس گردید و به همین منظور، تولید منابع و متون آموزشی به عنوان بخشی از نظام آموزشی دانشگاه علوم انتظامی در دستور کار قرار گرفت به طوری که در چند سال اخیر گام‌هایی در جهت تولید منابع و متون آموزشی در حوزه‌های تخصصی علوم پلیسی برداشته شده است که هنوز مراحل اولیه را طی می‌کند، در این مرحله دانش، بینش، مهارت‌ها و ارزش‌های علوم پلیسی تدوین، تنظیم و به رشته تحریر درآمده است تا به لحاظ تئوریک و نظری علوم پلیسی و انتظامی را پوشش دهد. در این راستا، اداره کل تدوین متون آموزشی معاونت آموزش، با تدوین، تألیف و ترجمه متون آموزشی، امکان تحقق اهداف ذیل را در نظام آموزشی دانشگاه فراهم می‌سازد:

الف) بالا بردن توان شناختی و علمی دانشجویان دانشگاه علوم انتظامی

مهم‌ترین هدف تولید متون آموزشی بالا بردن شناخت، بینش و مهارت دانشجویان دانشگاه علوم انتظامی است. این شناخت را می‌توان به چند دسته تقسیم کرد:

۱- آموختن و یادآوری دانش و اطلاعات تخصصی علوم پلیسی؛

- ۲- درک و فهم تخصصی علوم انتظامی؛
- ۳- به کار بردن اصول، قوانین و روش‌های خاص علوم انتظامی؛
- ۴- تجزیه و تحلیل و نقد مسایل، عوامل و پدیده‌های انتظامی؛
- ۵- تولید، ارتقاء و اصلاح علوم پلیسی در کشور؛
- ۶- به کارگیری روش‌ها و تکنیک‌های علوم پلیسی گذشته و حال.

ب) بالا بردن مشارکت فردی و جمعی دانشجویان

با تدوین منابع می‌توان ارزش‌ها، علایق و نگرش‌های دانشجویان پلیس را بالا برد و بالا بردن آن می‌تواند:

- ۱- خوب گوش دادن را برای دانشجویان به وجود آورد.
- ۲- امکان مشارکت فردی و جمعی را در حوزه مسایل اجتماعی در دانشجویان مهیا می‌کند.
- ۳- دانش بینش و مهارت را برای دانشجویان مهیا می‌کند تا بتوانند به اتکای آن از عملکرد و توان علمی و تخصصی خود در حوزه فعالیت‌های انتظامی دفاع نمایند.
- ۴- امکان کنترل رفتار و گفتار را برای دانشجویان مهیا ساخته تا نظام آموزشی و منش انتظامی را پیوسته به صورت نظام ثابت ذهنی در خود به وجود آورد.

ج) بالا بردن توانایی‌های مهارتی دانشجویان علوم انتظامی

تسلط بر مهارت‌های علمی، تجربی، سنتی و عمومی پلیسی یکی از اهدافی است که با تولید و تدوین منابع آموزشی نهادهای خواهد شد. ایجاد این منابع سازماندهی شده می‌تواند:

- ۱- امکان مشاهده دقیق و هدفمند وقایع و پدیده‌های پلیسی را برای دانشجویان مهیا کند.
- ۲- پیروی و تقلید از قوانین، روش‌ها و ضوابط عمومی و علمی علوم پلیسی را برای دانشجویان مهیا سازد.

- ۳- دقت و سرعت عمل را در دانشجویان بالا می‌برد.
- ۴- رعایت نظم و انضباط در انجام عملیات انتظامی را برای دانشجویان مهیا می‌کند.
- ۵- تسلط کامل بر وظایف اجرایی و شغلی برای دانشجویان به وجود می‌آورد.

د) شناخت ارزش‌های مشترک جامعه و پلیس

با تولید منابع و متون آموزشی از دانشجویان پلیس توقع آن می‌رود که شناخت دقیقی از ارزش‌ها، علایق، گرایش‌ها، باورها و عقاید جامعه خود داشته و آنها را در انجام وظایف به کار گیرند. این شناخت می‌تواند شامل موارد ذیل باشد:

- ۱- شناخت ارزش‌های مشترک عمومی جامعه و پلیس؛
- ۲- شناخت حقوق سازمانی و انسانی شهروندان از سوی پلیس؛
- ۳- ایجاد حس وفاداری به کشور، نظام و پلیس؛
- ۴- احساس احترام و تعلق خاطر نسبت به آرمان‌ها، میراث، تاریخ، نهادهای اجتماعی، ارزش‌های اسلامی و انسانی.

تغییر و ارتقای نظام تعلیم و تربیت در دانشگاه علوم انتظامی مسئله‌ای است که قابل شک و خدشه نیست و دانشگاه باید در این برهه از زمان با تولید، تدوین و تألیف منابع و متون آموزشی گام بردارد و در این راستا دانشگاه علوم انتظامی با ایجاد تشکیلات و مدیریت مستقل تصمیم به تولید منابع و محتوای آموزشی گرفته که متن حاضر حاصل زحمات یکی از تولیدکنندگان عرصه تولید، و تدوین منابع و متون آموزشی است. امید است کارشناسان، محققان و مسئولان، منابع تولید شده را مورد نقد و اصلاح قرار داده و نقاط خلاء را به اطلاع نویسندگان گروه علمی مربوطه و معاونت آموزش دانشگاه برسانند تا در جهت پر کردن خلاء موجود در علوم پلیسی و انتظامی اقدام لازم صورت پذیرد.

در پایان توفیق روزافزون نویسندگان، مترجمان و تلاشگران عرصه تولید متون آموزشی دانشگاه علوم انتظامی را از خداوند متعال خواستارم.

مسئول طرح تدوین متون آموزشی دانشگاه علوم انتظامی

محمدرضا نادرپور

پیشگفتار دوم

دانشگاه علوم انتظامی به عنوان مرکز تربیت افسران مؤمن، متعهد و متخصص، رسالت عظیمی در تأمین پرسنل مورد نیاز ناجا و ارتقاء علمی آنان در طول خدمت مقدس را بر عهده دارد.

تولید و انتشار علوم پلیسی، مکتوب و مستند نمودن تجارب و یافته‌های علمی و تجربی نیز یکی دیگر از رسالت‌های این دانشگاه محسوب می‌شود.

در راستای مأموریت‌های یاد شده، تألف کتاب‌های علمی آموزشی توسط اساتید و صاحب‌نظران در برنامه‌های جاری معاونت آموزش دانشگاه گنجانده شده است تا در این رهگذر انتقال دانش به دانشجویان، فراگیران و سایر علاقه‌مندان روند مطلوب‌تری داشته باشند.

امیدواریم با تداوم روند موجود و انتشار متون جدید، بتوانیم ضمن انجام رسالت و مأموریت‌های متصوره به ارتقاء سطح علمی و مهارتی کارکنان ناجا و در نهایت ارتقاء کمی و کیفی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران کمک نموده و رضایت خداوند متعال را کسب نماییم.

بدین وسیله از زحمات کلیه عزیزانی که در این خصوص ما را یاری نموده و یا می‌نمایند، به ویژه اساتید و مؤلفان گرامی، همکاران آموزشی و گروه‌های علمی تقدیر و تشکر می‌نمایم.

معاون آموزشی دانشگاه علوم انتظامی
سرهنگ پاسدار مهندس علی‌اصغر نیکنام

مقدمه

یکی از مباحث مهم در حقوق بین‌الملل خصوصی مسأله تابعیت و تأثیرات آن بر روابط بین‌المللی می‌باشد.

در حال حاضر روابط انسانها در روی کره زمین به لحاظ پیشرفت سریع علوم ارتباطات و تکنولوژی باعث بروز تغییرات اساسی در مناسبات و معادلات سیاسی-اجتماعی گردیده که تنوع روابط، سادگی زندگی نوع بشر در زمان قدیم را از بین برده و دامنه این تغییرات به مسائل حقوقی نیز کشیده شده است و مسائلی را در تابعیت به وجود آورده که بیشتر کشورها را مجبور می‌نماید در قوانین تابعیتی خود همگام با این تغییرات تحولاتی را ایجاد نمایند به طور مثال مباحثی مانند تابعیت موثر و تعارض قوانین و تابعیت مضاعف به طور جدی مطرح می‌باشد.

و مسأله حائز اهمیت دیگر تابعیت اشخاص حقوقی می‌باشد که حاکم بر اشخاص حقیقی نیست و با اینکه اشخاص حقوقی وجود واقعی ندارند و بر اساس فرض قانونی موجودیت می‌یابند بحث مربوط به تابعیت آنها هم بایستی در حقوق تجارت و یا حقوق دریایی و هوایی مطرح شود. لذا کشور ما هم یکی از کشورهایی است که باید با توجه به شرایط نوین بین‌المللی و مقتضیات زمان و مصالح ملی کشور و از طرفی ضرورت پویایی قوانین و مقررات حقوقی، نوعی بازنگری، بررسی و نهایتاً تدوین قوانین جدید را مدنظر قرار دهد.

در این راستا وزارت امور خارجه (اداره تابعیت و امور پناهندگان) در سال ۸۱ لایحه پیشنهادی قانون تابعیت را تدوین به کلیه ارگانهای ذی‌مدخل ارسال و پس از اخذ نظریات

آنان اکنون در وزارت کشور موضوع لایحه پیشنهادی قانون تابعیت در حال بررسی نهایی می‌باشد که در آینده نزدیک امیدوار هستیم که قوانین تابعیت که مربوط به سال ۱۳۱۳ بوده با تطبیق شرایط فعلی کشورمان و روابط بین‌المللی اصلاح و به مورد اجرا قرار گیرد و همچنین اقامت اتباع خارجی در کشورها نیز دستخوش همین تحولات گردیده و اتباع خارجی بنا به ضرورت غیرقابل اجتناب مرزهای سرزمینهایی را پشت سر می‌گذارند و به سرزمینهای دیگری وارد می‌شوند لذا هر کشوری قوانین و مقرراتی را جهت حضور اتباع خارجی در کشورش به منظور کنترل و نظارت و جلوگیری از تعرض و آسیب‌های امنیتی به مورد اجرا می‌گذارد که در این ارتباط هم قانون ورود و اقامت اتباع خارجی و آیین‌نامه اجرایی آن مربوط به سال ۱۳۱۰ است که با شرایط فعلی کشور و تحولات بین‌المللی همخوانی ندارد و موضوع بازنگری قانون مذکور و آیین‌نامه اجرایی آن نیز در دست بررسی می‌باشد.